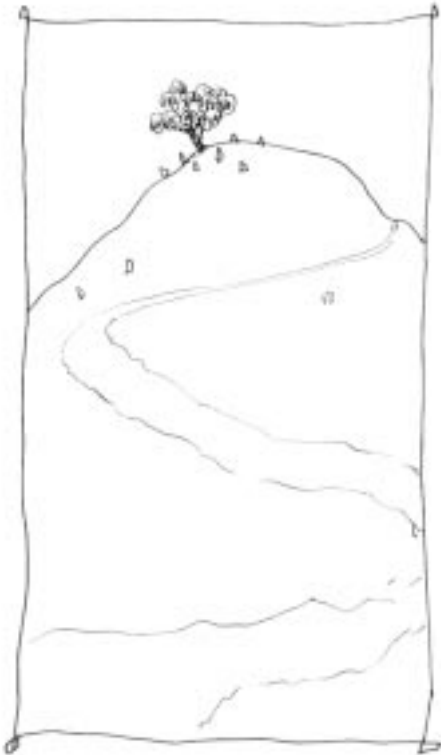

مرنا ژ بهر ترسه کی

فه قزی نوزمه ن
(نلمانیا)

زفستانین گوندین چیا بیین سهرحه دی، هم پر خوه شن، هم ژی پر ب کول و که سهرن. شهف درین. زفستان ب ستران و چیرۆک، بن تناز و حه نه کان ده ریاس دبن. ری و درب تین گرتن. نه خوهش بی بژرۆک و بی حه سباندن. نه مازه خزائین وهک ئاپی حه مو، ژ هه ر که سی بیتر ل سهر ئارقان و ئاردوو دله رزین کو بهیسانی کارین بهاری ل خوه بیین.

رۆژه که سهرحه دی یه تاقینی یه هشکه سایه یه، ته لپهک ئه ور ژی تونه یه. رۆژ هاتبوو قامی نیفرۆیی. ئاپی حه مو گۆپال د ده ست ده ژ مال ده رکهت ده ر، پیشی سهرتخوه راکر، ل بهر فا چیا بیان نیه پیری. پاشی ده سمالا خوه ژ بیترکا شاپکی خوه ده رخست و پی هیسرین چاقین خوه پاقرۆک و خوه ب خوه گۆت: «بهر فا ئیسال ژی بیحه ده. سهری قرش و قالان ژی ناخوویی. ئاخ کالتی! ئیدی ئه ز نکارم د رۆژین هشکه سایه ده ل بهر فا برقاندی بنیرم. بمباره کا رۆژی ژی، چاوا تیرتیرا خوه دایه سهر و وی دبرقینه!». خوار بوو ل گۆرین خوه بیین ستوورین کو کشاندبوو سهر ده لنگین شالی خوه نیه پیری. بشکوژین قاپووتی خوه بی له شکه ری کو وی پاییزی ژ بازارا که فنه فرۆشان کرپوو، ته فحستان. گۆپالی خوه بی مازی دا بهر خوه و هه دی هه دی ژ ژۆر ده بهر ب چیم قه مه شییا.

ژ وی دو گاقان وی ده سه بی به رازی مالا خالی ئیبراهیم ل سهر رتیا وی که تبوو. سهری خوه دابوو سهر لنگین خوه بیین پاشن، پۆزی خوه ژی کرپوو بنی دلیلیا خوه، هه ردوو چاقین خوه گرتبوون و وه که توپه که بهر فا سپی کۆله کی

ههف بوو بوو و مابوو. ئاپی هه مۆ دهنگ لی کر. «ئۆشت، ئۆشت! میراتۆ ته جی نه دیت تو هاتیه ل سهر ریا من که تیی؟ ئۆشت، ئۆشت! وهی بیخوه دی مایۆ! ده راب، ده راب!» لی به را، بیی کو موویه کی خوه ژی بلقینه، چافی خوه یی یه که فه کر، ل ئاپی هه مۆ جار هکی مهزه کر و دیسا چافی خوه دا ههف. ئابی هه مۆ دیت کو به راز گوهداری وی ناکه و ژ جیی خوه رانابه ری ناده وی، هه یا تی ده هه بوو گوپاله ک تی وهردا. بوو کاستینا به راز، رابوو دیلیسا خوه کر ناڤ لنگین خوه و رهقی چوو. لی فی کاستینا وی ناگر و شهوات ب دل و هنافی ئاپی هه مۆ خست. ب دهنگه کی بلند؛ «هه ی بیخوه دی، تو به ری رابووایی، ته ری بدایا من، نه و چویا نه خواری، چیتر نه دبوو؟» گوژ و ریا خوه دۆماند. ده ما هات بهر پرا بنی گوند، به کری جیناری وی کوژ بو په ز و دهوار ب هیسانی ئافی ژی فه خون، ب تهفر جه مه دا سهر ئاڤا چیم دشکیناند، گازی کر و گوته وی؛

«ئاپی هه مۆ! هایداری خوه به، پری جه مه د گرتیه، خۆژنه که! تویی بکه فی ها! د چله یی نه ره عین ده ژ مه ره کار ده ره مه خه! نه م نکارن گوژا ته بکۆلن!»

پشت ره بوو تیقه - تیقا وی و که نیسا. ئاپی هه مۆ دبن چاقان ده ئاوره ک تووژ دا به کر و بیی کو دهنگی خوه ده رینه، ب ژونیین خوه یین له رزۆک یین بیه ییز، پره ده ریا کر و بهر ب لۆدین ل هه مبه ر گوند فه هله کشیا. ریا دچوو لۆدین ل هه مبه ر گوند ته نگ بوو. به رفا ده و دۆری ژی بلند بوو. کازۆ ب تاخووکی گیا ژ ژۆر ده دانی. گاڤا کو ئاپی هه مۆ خوه ژ بهر دا ئالییه کی، ته وشی که ت ناڤ به رفی. ب کورته به ژنا خوه هه ول دا کو خوه ژ به رفی بفلتینه، لی ب سه رنه که ت. دناڤ به رفی ده بوو بخه بخا وی. که فیا سه ری شه قتی که ت ستوو بی وی. گوند یین کول سهر خانییان و ل بهر ده رییان سه کنی بوون، ل حالی وی ته ماشه دکرن و پین ده کنییان:

«ئاپی هه مۆ، د ژۆر ره! د ژۆر ره!»

«ئاپی هه مۆ، هایداری خوه به! بنییا ته ئاشیته!»

«ئاپی هه مۆ، نه و ده ر نه مالا ته یه!»

«ئاپی هه مۆ...»

ئاپی هه مۆ کو دناڤ به رفا مه تره و نیڤ ستوو ده، ب ده قیقان بوو دپریتی و هه ول ددا خوه کو ژی بفلته، بیه نگر تی بوو بوو و دناڤ که ل و خویدانی ده مابوو. پشتی کو ئاپی هه مۆ ژ ناڤ به رفی فلتی، هات سهر ری،

خوه ست خوه ژ به رفی پاڤر بکه، لی تاڤه ت تی ده نه مابوو. ل ور ل سه ر به رفی روونشت و ل گوند ته ماشه کر.

دوو بی ته ندوو ران د رۆژنگان ده زراف - زراف ده رد که ت، وه که ماران دف تلی و بهر ب عه زمانین شین فه هله کشیا. ده ر و دۆرا گوند ب گرافۆکین دانگیین په ز هاتبوو خه ملاندن. گوندیان په زی خوه به ردا بوون سهر دانگییان. یه کو یه کو ده وارین نفرۆ بی به رددان، دبرن سهر جه مه دی د شه متی. ب تاییه تی گا و چیله کین پیر خوه رانه دگرتن. لی نه و پر ب فه سال د مه شیان. هه ر چ قاس وان سه ری خوه که لی نه ردی دکرن، ب پۆزین خوه نه رد بیهن دکرن و ئانگۆری ره وشی گافین خوه داڤیتن ژی، دیسان پرانانیسا وان ل نه ردی ده که تن. یین ل نه ردی بکه تانا، جه مه دی ئان جه هکی وان دچراند، ئان ژی لنگی وان ده رکن و د شکییان.

ئاپی هه مۆ ب بهر ده وار ده که ت. وی ژ ده واری هه ز دکر. نه و ته نی دژمنی په ز بوو. لۆدا ئاپی هه مۆ ل کپله کا لۆدان، ل په ری ری بوو. په زی ل دانگیین نیزیکی لۆدین هه مبه ری گوند گیا دخوار، فه سلبوو دچوو سهر لۆدا ئاپی هه مۆ و گیایی وی هم دخوارن، هم ژی دله وتاندن. له وما ئاپی هه مۆ، ژ فی ره وشی گه له کی ده هری و د ئیشیا.

ره به نی هاقینان دچوو ل بهر گوند یین کو میترگین وان هه بوون، دگه ریا و ژی شوونا گورزه کی دو گورز گیا دخوه ست. وان ژی ل قه راعی میترگان جی ددانی. هه تانی وی نه ف قه راغ ده دست دخست چه رمی نه نیا وی ده قه تیا. ب حه به ک نانی تسی، بی ده و و ماست، گه رما هاقیننی ژ سه به هی هه تانی ئیقاری ترپان ل با دکر، سه ری قرش و قالا ب ترپانا خوه ده قه تاند، رۆژی ئانجاخ دو تاپیل ئان ژی سی تاپیل گیا دچنیا. گایی وی ژی تونه بوون. ژ خوه دو چیله ک و مۆزیکه کی وی هه بوون. ب لاڤا و بهر گه ر گایی جیناران نه دهشت نه و لۆدا خوه دناڤ لۆدین وان ده بنژنه. وی دانی لۆدا خوه ل په ری لۆدان، نیزیکی ری لۆد دکر. ژ بهر فی یه کی، زقسنانان په زی گوند، ئی کول نیزیکی لۆدان بدانگری دبوو، ده ما کو بچووبانا سهر لۆدان، نه ول دچوون سهر لۆدا ئاپی هه مۆ و گیایی وی دخوار. له وما وی ژی، ژ په ز پر نه فره ت دکر. په ز هه تکا ئاپی هه مۆ بریوو، هه لا گیسکا به لالا ئاسکا مالا خالی محۆ و جاشکا مالا ئاپی گرده دزا!

ئاپی هه مۆ رابوو سهر خوه. گوپالی خوه یی مازی دا پاش پشتا خوه. خوه خووز کر و هییدی هییدی بهر ب

لۆدان قە مەشا خوە دۆماند. پشتی چەند گافان، جارەکا دن قەگەرپیا، دینا خوە دا گوند. دوویج تەندوووران دیسا هەلکەشیا. مرۆقن ل سەر بانج خانییان، ئەینتین خوە دابوون تاقی وروونشتیبوون مریشک، ل سەر سیرکۆبان ل هەف جقیابوون. هەنکان لنگین خوە بیتن یەک دابوون بن چەنگیخوە دپۆنجین، هەنکان ئەردی سیرگۆیی جەمدی ب پەنجین خوە قە ددان و ئەرد نیکول دکرن. دیکین قورە ل دۆرا مریشکان دچوون و دەاتن. دخوەستن مرینییا خوە شانی وان بدن.

هەنک سەپین گوند سەری خوە دابوون سەر شیمووکین دەری خوە دیتن خوە، چاقین خوە بیتن یەک گرتبوون ب چاقین خوە بیتن دن ل کەفانیبتن مالان دنیترتن کا ئەو کۆتەکی نان داقتین بەر وان، نان نا. بیتن دن ژێ، دیتلین خوە کربوون ناڤ لنگین خوە بیتن پاشین، بی هیتقی ل ناڤا گوند دگەریان.

هەنک ژ چککین بچووک بیتن گەور، د ناڤ مریشکان دە قەدنشتن و دفریان. ژ وان هەنک ل ئافرین کۆ پەز تێ دە جەهە دخوار دەپۆربین، هەنکان ژێ ل سەر سەری مینین مینش قەدنشتن و قینین گوهیتن وان نیکول دکرن.

ئایچ حەمۆ ریتچا کیتفرۆشکە کێ کۆژ بەر لۆدان دە دەست پیکربوو، هەتانی بنی شەپێ بەرفا نەوالا تالی ژۆربینی گوند دچوو، ب گافین خوە شوپاند. د دلێ خوە دە: «ناخ، بلا ئەز نەها خۆرت باما، تازییا منا لەیلێ ژێ نەمریا. ئەز دێ بەتاما، منی لەیلێ بەردابا سەر تەو تویج بگرتایی، بیریای مالا خوە، بیژاندا و بخواریی! ژ سالا کێ زیتەرە من گۆشت نەخوارییە. چقاس ژێ من بییرییا گۆشت کربیه!» کۆت.

بەرازی مالا خالی ئیبراھیم ژێ، دیتلییا خوە دابوو سەر پشتا خوە، پۆزی خوە راکربوو هەوا و تە دگۆت قەوی تشتین بیتن دکە، دو جارن ب دەنگەکی دلشەواتی کوزییا. هەر چقاس سبەهێ ل سەر ریتیا ئایچ حەمۆ کەتوو و وی ژێ، گۆپالەک تێ هەلداوو ژێ، مایینیا وی و ئایچ حەمۆ خوەش بوو. قی جاری کوزینا وی یا ئەققاس دلسووی، تەسیرەکە مەزن ل ئایچ حەمۆ کر و دل و هەنقین وی پەرتانن. ئایچ حەمۆ دیسا د دلێ خوە دە: «هەوی کەلبی خوەدی! گەلۆ دیسا بیتن چ گرتیه؟ ژ خالقی عالەمی چ دخوازه؟ دیسا نفران ل کێ دکە گەلۆ؟ ئیشە لالاھ ل من ناکه!» گۆت و ریتیا خوە دۆماند.

د دلێ خوە دە دەقەهری و د شتوری. جارینان ژێ؛ «ب خوەدی، کۆ ئەز ئیجاری وان بگرم، ئەزێ وان بکوژم.

ئەزێ لنگی ئاسکی ب دەستی خوە بشکینم. ئەزێ بوچکا وی شاشکا گەمار ژێ بکم. نا نا، ئەزێ گوھیتن وی ژێ بکم، وی تیکم عیبرەتی عالەمی کۆ بلا هەموو سەوالین دن ژێ عیبرەتی بگرن و جارەک دن نەویربن وەرن سەر لۆدا من و گیایی من بخون. ب خوەدی ئەزێ ژێ کم. ب خوەدی ئەزێ بشکینم. هەلا بلا بیتن. ئەو دیتن ئەزێ ب وان چ بکم. هەلا بلا بیتن!.. «ئەو هم دناخفی هم ژێ، گۆپالی خوە د دەستی خوە دە دشداند و ل با دکر. جارجاران ژێ گۆپالی خوە راکر هەوا و جارەک دن ژۆردە دانێ ژێر، هەتانی داویا هیتزا خوە ب کەرب ل بەرفی دخست و دگۆت؛ «هن!.. وه خوار! میرانتنۆ! بی خوەدی مانۆ!..»

ئایچ حەمۆ چوو، د شەپێ بەرفا بەر لۆدی دە قولبی و نندا بوو. گوندی ل سەر خانی و ل بەر دەرییان ل هەف جقیابوون و ب مەراق ل ئایچ حەمۆ دپان، کا ئایچ حەمۆ و سەوال وی ب هەف چ بکن.

ئایچ حەمۆ ل دۆرا گورزی بەر لۆدی کۆ دوھو بەرفا سەر وی پاقر کربوو، چوو و هات. چەند پشکولین تەزە ل سەر گورز دیتن. شاش ومەتال ما. خوە ب خوە: «قی سبێ زوو قشا میراتین هان، کورا هاتن و گیاییبتن من خواری.» گۆت. خواری.» گۆت. خواری بوو ژ وان یەک راکر، دا بەرچاقین خوە. گەلەکی لی نەپیری. پشقول، نەپشقولی پەز بوو.

پشقولەکی تپووتەزە. پشقولەکی زەری زپربن. پشقول راکر یەکجار ئاقیت دەقی خوە، ب تووکا خوە شل کر و ئەو داقتانن. پشقول شەمەتی چو ئاشکی وی. «ئۆۆخ!» گۆت. «ب خوەدی ئەف تشتەکی زاف باش بوو! دیتن؛ پشقولی کیتفرۆشکان زینا مرۆف قەدکن. خوەدی چاوا راستی من ئانی؟ گەلۆ بەرازژ من ره دوعا کر، چ؟ دوعایی کەلپان قەبوولە ژێ! ئی بەراز من ره چما دوعا بکی؟ نه، قی سبەهێ من گۆپال دبن دوعا ژێ. بەلکووی ل من نغر کر، خوەدی نفرین وی وەک دوعا ژ بۆ من قەبوول کر. دە چ دبه بلا ببه، لی ئەف پشقول دی زهنا من قەکه!»

بیستەکی شوونده، گیسکا بەللا ئاسکا مالا خالی محۆ کەت سەر ریتیا لۆدان. قرش و قالین کول دۆر ری وەشیا بوون، بەرھەف دکرن و بەر ب ژۆرقە دمەشیا. چاشکا رەشا مالا ئایچ گرده دز ژێ، دا پەهی گیسکی. وی ژێ، قرش و قال ب لیتین خوە بیتن نەرمک بیتن گەرمک توژ دکرن و ل پەهی گیسکی هورک هورک دمەشیا.

گونديان نهو تهماشه دكرن.

ژ چ سهدهمى يه كهسهك نزانه، لى سهيى بهرازى مالا خالى ئببراهيم ژى دابوو پهي وان. سه هيژ گهلهكى ژ وان دوور بوو. وي ژى، گه نهدر بيتهن دكر، گه ههوا بيتهن دكر و ل پهي وان ب نارامى دمهشيا.

گيسك ل پيشيى دمهشيا، چاشكى سهرى دابوو سهرگيسكى، بهراز ژى دابوو پي ههردويان. ناپى محو ژى كهتبوو كهمينى و ل بهندا وان بوو. گوندى د مهراقى ده بوون.

مهله دهرهكت بهر دهرى. ل سهعاتا خوه نهپىرى، گوټ: «دهم نيقره يه. نهزى بانگ بدم.»

مختار گوټ:

«سهيدا جا بسهكن! ناپى حهمو كهتبه كهمينى. ب خوهدي ههتاني هم نهنجامى نهبين، ژ مه كهسهك ناپى مزگهفتى.»

مهله:

«لا حهوله وهلا! فا چ حاله، چ بهلا؟ نهف ههموو تشت عهلامهتى تاخر زهمانن. ههيرا وه خودايى خوه بهردايه، بهرئ خوهدايه سى سهوالان و حهمويى دين، وهرن هم لميژا خوه بكن!»

مختار:

«سهيدايى دهلال، ب خوهدي لميژ ب جههكى ده نارقه. لى كو هم شهري ناپى حهمو و گيسكا بهللا ناسك برهقين، جارهكه دن ب دهست مه ناكهقه.»

مهله:

«لا حهوله وهلا ئيللا بيللاهيل ئهليل عهزيم!.. د دهرههقى دين و ئيماننا مه ده چ بخيره، بلا خوهدي وي بكه!» گوټ و نهو ژى لگهل گونديان ل بهندا شهري ناپى حهمو ما.

گيسكا بهللا ناسك، خوه گهاند بهر شهپى بهرفا بهر لوټى. هلکشيا سهر شهپى، وهلگهريا وي روويى شهپى و وهندا بوو. جاشك دشهپه ده هلکشيا. بهراز هيژ گهلهكى ژ وان دوور بوو. دهما كو چاشك چوو سهر شهپه، ب جارهكى شوونده زقري و بهرئ خوه بهرژير كر، حهيا ژى هات جارهكى دو جاران زريا و ب چارگاف رهقيا. گيسكى دابوو پهي چاشكى، ههردو ژى بهر ب سهيى بهراز شه ب بهز دهاتن. سهيى بهراز بيى كو بسهكنه، نان بهوته، نهو ژى زقري، ديلبا خوه كر ناف شهقين خوه بيى پاشين، بهرئ خوه دا گوند، ديلبا خوه كر ناف شهقين خوه بيى پاشين، بهرئ خوه دا گوند، ههيا

ژى هات بهر ب گوند شه بازدا. ناپى حهمو ژى، دهركهوتبوو سهر شهپى بهر لوټى. حالان ددا خوه و دگوټ. «مه رهقن، مالى گاوران مه رهقن! وهله نهزى لنگين وه بشكينم. ميرانتو، هوون چما درهقن؟ ههلا هوون نه رهقيا، وه ژ خوه ره دديت!»

گونديان ب مهختهلمايى لى فنى ديمهنى تهماشه دكرن. سهيى بهراز بيدهننگ ههتا ژى دهات درهقيا. چاشكى دكر زرن و دابوو پيى سه، گيسك ژى د باريا و ل پهي چاشكى د رهقيا. بهراز هات ژ چه مى گوند دهرباس بوو، بهرئ خوه دا مالا خوهيى خوه.

گيسك چوو دانگى ناف پيىز. جاشك چوو ناخوريى خوهيى خوه. لى سهيى بهراز رهقا خوه د دماند.

گونديان تهماشه دكر. بهراز درهقيا. ههيا ژى دهات درهقيا. كهسهكى نه ديتبوو بهراز نهوقاس پر رهقيايه. بهراز نه درهقيا. بهراز دفريا.

گهلى چما؟

بهراز ب وي رهقى هات ناف گوند. چوو دهرئ مالا خوهديى خوه. كهت هوندر. ههتاني سهر تهنوورى چوو. ل پيشيا وي ديوار و كوچك.

بهراز ئيدى نكاربيوو برهقيا. خالتيا ههوا تهنوور سار كروو. نان ليدهخت، بانگ كر:

«بهراز، بهراز!» گوټ. «بهرازى مين! كوچو، كوچو!» گوټ. بهراز ل چاقين خالتيا ههوا دنهپىرى، خالتيا ههوا ژى، ل چاقين وي نه وي خالتيا ههوا فام دكر، نه ژى خالتيا ههوا ژ وي تشتهك فام دكر.

پشت ره بهراز گوټ، «هه» و ژ پيىراره كهت.

كهتن نهو كهتن بوو.

ئيدى نه دهنگ ژ بهراز دهرهكت، نه ژى دلشيا...

نهف كورته چيروكه ژ پهرتووكا «سيىن شكهستى» چا پا يهكه مين رووپه لىن (۱۰۱-۱۰۸) هاتيه وهرگرتن، نهف پهرتووكه ژى ژ ناليى وهشانين پيىرى شه ل سالا (۲۰۰۵) ل ستهنبولن هاتيه چاپ و بهلا فكرن.

چيروكئيسى فهقرى نوزمن ل سالا (۱۹۴۳) ل گوندى شوواخي سهر ب بازارئ نهرزورومى ژدايكبويه. دبستانا سهرهتايى ل گوندى بارماسى و دبستانا نافين و (نامادهيى) ل نهرزورومى تهمام كرينه. پشت ره پهمانگهها كارسازين ل زانكويا ستهنبولن خوهنديه. دهبارا خوه ب خهباتين خوه يىن سهربخوه ب دهست خستيه. ژ سالا (۱۹۹۳) ل شه ل نهلمانيايى وهكه پهنا بهرئكى كورد دژى.